

Suositus Suomi-koulujen asialla

Maila Eichhorn

Juhlimme tänään Suomi-koulujen opetussuunnitelmasuosituksen valmistumista. Miten tähän on päästy? Millaisia teitä kuljettu? Ohessa tämän pitkän matkan *virstanpylväitä*:

⌘ *Ensimmäiset koulut aloittavat suomen kielen ja kulttuurin opettamisen lapsille ulkomailla.*

Ensimmäiset lapsille suomea säännöllisesti suomea opettavat koulut perustettiin Kanadaan, vanhimpana Toronton Suomen Kielen Koulu 1960. Suomea ehdittiin siis opettaa 55 vuotta, ennen kuin saatiin opetussuunnitelma!

Meni 12 vuotta, jona aikana Kanadaan ehdittiin perustaa jo kolme Suomen Kielen Koulua, ennen kuin saatiin Eurooppaan ensimmäinen Suomi-koulu, nimittäin kun

⌘ *Lontoon Lauantaikoulu perustetaan 1972.*

Se sai viralliseksi nimekseen Suomen Kirkon Killan Lauantaikoulu. Tärkeä virstanpylväs se on siksi, että Lontoon Lauantaikoulu herätti Suomen opetusministeriön ymmärtämään, että nyt on kysymyksessä ulkosuomalaisille, mutta myös Suomelle tärkeästä kulttuuritoiminnasta, joka tulee lähitulevaisuudessa laajenemaan. Opetusministeriössä tehtiin päätös ulkosuomalaisten lasten suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin tukemisesta ja luotiin ohjeet avustuksen saamiseksi. Niinpä Lontoon Lauantaikoulu sai jo 1973 ensimmäisen tukirahan toimintaansa. Seuraavana vuonna toimintansa aloitti Pariisin Keskiviikkokoulu ja sitä mukaa tämä Suomi-koululumipallo alkoi kieriä ja kasvaa. Se saavutti vähitellen kaikki maanosat, niin että nykyään voidaan paremminkin puhua jo lumivyörystä.

Kun Suomi-koulut lisääntyivät vinhaa vauhtia maailmalla ja joissakin maissa ruvettiin jo oma-aloitteisesti järjestämään opettajille jatkokoulutusta opetusministeriön tuella (Saksassa 1979, Kanadassa 1980), ymmärrettiin myös opetusministeriössä, että Suomi-koulujen opettajat tarvitsevat ja haluavat työhönsä tukea. Opettajien pyynnöstä

⌘ *ensimmäinen Suomi-koulujen opettajien maailmankonferenssi järjestetään v. 1985.*

Näitä nelipäiväisiä opettajien jatkokoulutuksia, joihin kutsuttiin opettajia kaikkialta maailmasta, järjestettiin noin neljän vuoden välein yhteensä viisi kertaa. Osallistujia oli kullakin kertaa keskimäärin 50.

Opettajien koulutukseen ja opetuksen laatuun ruvettiin täten kiinnittämään yhä enemmän huomiota, ja niinpä opetusministeriössä päätettiin, että

⌘ *vuodesta 2000 lähtien Suomi-koulujen opettajien jatkokoulutuksen järjestäminen siirretään alan asiantuntijalle eli Opetushallitukselle.*

Opetushallitus ryhtyi järjestämään jatkokoulutusta Suomi-koulujen opettajille vuosittain, ja koulutusten pedagoginen sisältö tuli entistä tärkeämmäksi. Tämä oli tärkeä virstanpylväs, sillä nyt koulutukseen osallistujien lukumäärä kasvoi nopeasti, joten yhä useampi Suomi-koulun opettaja sai työhönsä täsmäkoulutusta.

Vähitellen kiinnostus Suomi-kouluja kohtaan kasvoi myös Suomessa, mutta tutkittua tietoa Suomi-kouluista oli vain vähän. Niinpä opetusministeriö antoi Maila Eichhornille tehtäväksi selvittää Suomi-koulujen toimintaa. Tämän ansiosta

⌘ *Aapiskukkoa ja Aku Ankkaa ilmestyy v. 2006.*

Julkaisu oli ensimmäinen, kaikki Suomi-koulut kattava kartoitus Suomi-koulujen toimintaedellytyksistä. Koulujen tunnettuus ja saavutettavuus lisääntyivät. Selvitys osoitti myös, että opettajat kaipasivat työhönsä enemmän pedagogista tukea. Selvitystyön seurauksena opetusministeriön toivomuksesta

⌘ *Suomi-koulujen tuki ry perustetaan v. 2006 .*

Yhdistyksen ensisijaiseksi tehtäväksi tuli opettajien pedagogisen työn tukeminen.

⌘ *Koulujen omat opetussuunnitelmat*

Kaikkina näinä vuosina ja vuosikymmeninä Suomi-koulujen opettajat tekivät opetustyötään etupäässä omaan luovuutensa luottaen. He laativat säännöllisesti toimintasuunnitelmia omille ryhmilleen lukukaudeksi tai lukuvuodeksi kerrallaan ja tekivät sekä tuntisuunnitelmia että henkilökohtaisia opetussuunnitelmia omille oppilailleen. Monissa kouluissa huomattiin myös koulun toimintaa ohjaavan opetussuunnitelman tarpeellisuus. Opettajat löivät viisaat päänsä yhteen ja alkoivat laatia koulukohtaisia tai peräti maakohtaisia opetussuunnitelmia. Näin tehtiin mm. Sveitsissä , jossa opetussuunnitelma vaadittiin niiltä Suomi-kouluilta, jotka halusivat oppilailleen arvosanan suomen kielen taidoista koulutodistukseen. Saksassa laadittiin opetussuunnitelma peräti koko maan Suomi-kouluja kattavaksi, ja esim. Belgian, Pariisin, Pekingin, Tokion ja useissa USA:n ja Kanadan Suomi-kouluissa laadittiin opetussuunnitelmia. Työ ei taatusti ollut helppoa. Ohjeistusta työhön ei ollut, mutta koulutyötä helpottamaan, selkeyttämään ja yhtenäistämään tarvittiin ohjeet. On aivan varmaa, että ilman näitä virstanpylväitä, ilman sitä valtavaa työtä, joka Suomi-kouluissa tehtiin koulun ja opetuksen kehittämiseksi, ilman niitä lukuisia opetussuunnitelmia, joita opettajien toimesta syntyi, meillä ei olisi tänään käsissämme Suomi-koulujen yhteistä opetussuunnitelmasuosittelua.

Myös Suomessa jatkettiin työtä Suomi-koulujen opettajien työn helpottamiseksi ja tavoitteellisen opetustyön tukemiseksi. Yhteistyössä Opetushallituksen, Suomi-koulujen tuki ry:n ja Monikulttuurisuuskeskus Axxellin kanssa

⌘ *valmistuu vuonna 2011 Kielipuntari.*

Kielipuntari on nimenomaan Suomi-kouluja varten laadittu tehtäväpaketti, jonka avulla opettajat voivat kartoittaa ja arvioida oppilaidensa kielitaidon tasoa. Kielipuntarin avulla voidaan määrittää mm. oppilaan suomen kielen lähtötaso, kun oppilas tulee Suomi-kouluun tai kun harkitaan, mihin opetusryhmään oppilas olisi parasta sijoittaa. Kielipuntari antaa myös viitteitä siihen, mihin ollaan menossa, mitä eri taitotasoilla olisi hyvä saavuttaa ja mitä opettaa.

Oikeastaan tässä kiivettiin latvasta puuhun. Päämäärät oli nyt enemmän tai vähemmän määritelty, mutta miten sinne päästään? Vastaus ei voi olla mikään muu kuin suunnitelmallinen opetustyö eli opetussuunnitelma.

Tämä asia tuli selväksi viimeistään sillä kellonlyömällä, kun Kielipuntari julkaistiin. Silti ihmettelen vieläkin, miten saimme Opetushallituksen tähän

opetussuunnitelmasuositusyöhön mukaan. Opetushallituksessa toki tiedettiin alusta alkaen, miten valtava urakka tämä työ oli – asia, jota esimerkiksi minä en etukäteen tiennyt. Mikä voi olla motiivina siihen, että Opetushallituksen virkamiehet lähtevät mukaan tällaiseen työhön, joka ei kuulu heidän velvollisuuksiinsa? Että nämä naiset täällä istuvat vapaaehtoisesti uudenvuodenaattoiltana muiden jo räiskytellessä raketteja pohtimassa Suomi-koulujen ongelmille ratkaisumalleja? Syitä on todennäköisesti useampia. Yksi on se, että myös Opetushallituksessa, aivan kuten Suomi-kouluissa, on tämän työn merkityksen ymmärtäviä, luovia voimia. Ihmisiä, jotka iloitsevat siitä, että voivat olla mukana luomassa jotakin uutta, jotakin, joka tehdään ensimmäistä kertaa maailmassa, jotakin, jonka vaikutus voidaan arvioida vasta vuosikymmenien jälkeen. Toinen syy on varmaankin se, että tällä työllä Opetushallituksessa haluttiin osoittaa kiitosta ja arvostusta Suomi-kouluille niiden tekemästä, yli 50 vuotta jatkuneesta tärkeästä ja pitkäjänteisestä työstä suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin edistämiseksi.

☞ v. 2015 saadaan maailman kaikkien Suomi-koulujen käyttöön yhteinen opetussuunnitelmasuositus.

Suomi-koulujen tuki ry:n puheenjohtajana olen lukemattomia kertoja joutunut vastaamaan kysymykseen, onko Suomi-kouluilla yhteistä opetussuunnitelmaa, että ei ole. Olen melkein päteellinen, mutta ennen muuta iloinen seuraajani puolesta, joka nyt voi vastata kaikille kyselijöille, että **KYLLÄ ON ja HYVÄ ONKIN!**